

Rodna Gruda

Ivo Petkovšek: Izbruh ranjene tišine – Esplozione del silenzio ferito Horde pred vrati -- Orde ante portas Slikovit miselni in filozofski mozaik v dvojezičnih pesmih Iva Petkovška

Ivo Petkovšek: Izbruh ranjene tišine – Esplozione del silenzio ferito (Explosion of the Wounded Silence) Horde pred vrati – Orde ante portas (Hordes at the Door) Picturesque Mental and Philosophical Mosaic of Bilingual Po

Objavljeno dne/Published on: 11.09.2017

Avtor članka/Article Author: Ivan Cimerman

Dvojezične izpovedi slovenskega rojaka Iva Petkovška, zobozdravnika, slikarja in misleca, živečega v Ronkih pri Trstu, zajemajo štiri glavna tematska izhodišča. Prvo poudarja dušo, ki je svet polnega, z atributi človeškosti, izročili preteklih življenj, znanj in spoznanj, z vero(vanji) zaznamovanega pričevalca. V zibko so mu položena znamenja, 'zakramenti', atributi, ki označujejo pleme, narod, meje maternega jezika, s katerim se istoveti in v katerem se polnokrvno izraža. Tako v preozke etnične meje ujeta telo sili in kipi iz fizične ječe, v kateri ječi, trpi in hlepi po širjavah sveta in misli. Klasična človeškost je okronana z dušo. Pesnik se loti temeljnega vprašanja bivanja in smisla.

The bilingual confessions of Slovenian dentist, painter, and philosopher Ivo Petkovšek, who comes from Ronchi near Trieste, comprise four prominent thematic platforms. The primary focus is on the soul – a world of the observer imbued with the attributes of humanness, past-life traditions, knowledge, insights, and faith. At birth, the observer has been marked by signs, sacraments, and attributes relating to tribe, nation, and the limits of their mother tongue with which they are to identify and express themselves. As such, the body – trapped within tight ethnic boundaries – presses outwards in order to escape the physical prison within which it cries, suffers, and yearns for the open world and freedom of mind. The classic humanness is characterized by the soul. The poet tackles the basic question of existence and meaning.

Kako težko se je iztrgati temnim silam in iti v jutro življenja (ob umirajočem prijatelju), živeti in imeti pravico do posega po svojem lastnem življenju (evtanazija). Duša prosi, naj ji podari prostost, rešila bi se rada v veselje, brezmejnost. Ekspresionizem on-kraj-a, zemeljskega; po veri: iz pekla Zemlje je šla v nebesa. Oporo najde v ljubezni (v pesmih *Tvoj dah na mojih očeh, Rešitev človeštva*). Toda ta duša, simbol polnosti in človeškega (ki ga pooseblja Papež), trpi ob brezdušnosti, nečloveškosti, ob surovem, vojaškem pollaščanju sveta: »Napadimo 15. marca! Kliče *The president*.«

Druga izpovedna plast zajema agonijo nemočnega človeka, pahnjenege v absurde pohlepa, hitrosti, tehnizacije in robotizacije v potrošniško zaslužnjevanje 21. stoletja.

»Prižgan televizor bruha vame,/prenosni telefon ždi na preži na nočni omarici, z nizkimi ušesi, večno prisluškuje. Vohun.« Skrite kamere, razkrinkane znanosti, ki se napajajo z znanjem tisočletij, sateliti: »iz veselja brskajo po nas/izredno tehnološko izpopolnjene, satelitske oči.« Ujeta in ranjena duša se zboji armad in vojakov, uničenja vrhunskih dosežkov zemeljske civilizacije -- v pesmi HORDE. Vojaški škornji teptajo svet in strune pojoče, plemenite duše. Horde divjakov puščajo za seboj razpadajoča trupla v puščavah.

Tretja izpovedna plast je zatekanje v ljubezen in nežnost, ki sta rešiteljici. Avtor donkihotsko razkrinkava nesmisle, igre velikih proizvajalcev novih reči s čredami kupcev; pesem se prevesi v sarkazem, ironijo, satiro. Že v začetku zbirke biča s humorjem in satiro v pesmi *MITOLOGIJA 2016* potrošniško civilizacijo, omamljeno z miti, zvezdami, slavnimi ljudmi, tudi z Melanijo in Trumpom in finančnikom Renzijem v krempljih velekapitala. Zevs, bog bogov na Olimpu, upravlja turistični center na Kreti. Učinek vseh eksperimentov, ki jih zganjajo *velesilni zvodniki* s človeštvom, sega tenkočutnemu pesniku globoko, do dna trpinčene duše, pretresa ga skrb za Zemljo. Našo zvezdo, na kateri kot potomci divjakov prebivamo, eni z dušami, drugi, brezdušni tovarnarji orožja, goljufigi milijarderji, pa veselo žive v eksotičnih oazah z oskrunjenimi dušami, ob udobju in užitkih z vilami na veleposestih, ali brez njih.

Petkovškove zemeljske slike postajajo fantazmagorični vesoljski prividi, slutnje pred izničenjem, kataklizmo, ki jih satirično, igrivo in prizanesljivo označi: »*In kotali se Zemlja po Vesolju,/ spotakne se tu in tam in zapusti/ svetlikajoči se rep repatice ali grozi, da se/spremeni v velikanski meteorit,/ v upanju, da se ne bi morda razletela,/ ko bi trčila v obzidje, ki omejuje Neskončnost.*«

Z izničenjem planeta pa bi seveda storili konec tudi stari preroki, bogovi, ki bi izgubili svojo večno luč, kar bi prineslo usodno praznino. Svojo dušo pesnik osvobaja telesa. Zdravnik in človekoljub Petkovšek, ki se v pesmi *Hormoni* potopi v svet molekul, ogljikovih atomov in drugih sestavin bitij in reči na začetku enaindvajsetega stoletja, poseže v preobrazbo, zgodovino, biologijo in psihologijo: »*Kotalijo se življenja in ljudje gradijo/ psihedelične Atomiume,/ vabijo angele na ženitve med svetovnimi/ misicami izbirajo neveste, godne zanje./ Vodne deklice kličejo k zboru z luskavimi in*

svetlikajočimi se repi, umirat zaradi ljubezni/ na belih plažah otočja Tuamotu.«

Upor proti neizprosному minevanju udejanji v kljubovanju, gradnji svojega

kamnitega stolpa. Postal bi naj vidik, ključ, ki bo vodil pesnikovo iskanje do njegovega *svetega Grala*. Ta ogromni kamniti stolp naj ne bi imel nobenih meja. Nobenih meja nima tudi svetovljanska in vesoljna duša, brezmejna, kot je vesolje. Pesnik pove, da njegov duh in telo utesnjujejo mlinski kamni, obešeni okrog vratu, ki se imenujejo ognjišče, svetišče, dom, domovina, pleme, rod. Znajdemo se pri pojmu »državljan sveta«, znanem iz časa imažinizma: »*Iščem magični kamen v široki strugi/ Svete reke, njene vode zaljša nebeška sinjina.*« Tej izpovedi sledi Petkovškova najlepša lirična ljubezenska pesem, *Dotikam se nebes*, ki jo preveva notranji ritem, bogate metafore in intenzivna, čisto mejna, goreča izpovednost: »*Med tvojima neskončnima rokama, buden,/ prepojen z adrenalinom,/ gorim kot peklenski plameni./ Čutim se kot vrag, ki ga je premagal angel/ z velikimi belimi perutmi/ in škrlatnordečimi ustnicami ...*«

Četrta, usodno označujoča prvina teh izpovedi, zadeva izvor, rod, jezik in občutenje (izgubljene) domovine. »*Pod kamnitim pragom stare kože/ so zagrebena srca prednikov,/ tam, daleč na Medvedjem Brdu, od koder izvira moja kri.*« Pesnik še sliši besede 'močne kot grom', »*a izzvenevajo v narečju, ki ga več ne razumem.*«

Osvobojena duša, ki tava po vesolju, torej išče starodavne opore v zibelki maternega jezika, ki jih je drug, tuj svet vsrkal vase in izničil do nerazpoznavnosti.

In spet se pojavi pesnikova duša v izpovedi **Oporoka oziroma vesolje čustev**. Pesnik se razgali, želi pisati: »*Razkrijem najintimnejše želje mojega srca,/ dušim se in skušam se umoriti ...// Postanem begunec brez domovine,/ ponižam se./ Prerežem si žile, trpim visok pritisk,/ sem občutljiv in neobčutljiv, viden in neviden,/ istočasno sem angel in hudič. Zloben.*« Ob čustvenem samouničenju pa zaiskri golo žensko telo *device lepe kot luna...očaran in osupel se utapljam v njenih očeh,/ v trenutku me prešine/ mogočnost stvarstva.*« zapoje s kozmičnim čutenjem Edvarda Kocbeka.

Zadnja pesem v zbirki nosi naslov **DOMOVINE NI**. Pesnik se postavi v vlogo breztežnega bitja, ki se sooča z vsem, kar mu prinaša življenje. Vsak dan je drugačen in nikdar se ne dolgočasi. Vedno nekaj čaka, čeprav sonce zatone, in misli in sanja ... Vedno se nečesa veseli. S svojo dušo na dlani stoji na veliki vzletni ploščadi matere Zemlje in pove: »*Občudujem, kar mi je dano videti./ Vsako jutro, ko odprem oči,/ odgrnem zavese, da se prepričam,/ če je svet še tam. //*

Ne pripadam nobeni domovini,/ mogoče sem cigan,/

povsod mi je lepo z dobrimi ljudmi.

Moj rojstni kraj je v vetru,

potnega lista nimam rad.»

Ivo Petkovšek, ki je poleg sedanje zbirke pesmi izdal še nekaj knjig v italijanščini in slovenščini, ki zadevajo izvor Slovencev, slovenstva, ob teoriji o Venetih, je s to zbirko vstopil v svet dorečene, zrele, izpovedno svojevrstne pesniške besede iz »zamejstva in izseljenstva«. Literarna teorija slovenskega pesništva, osredotočena na osrednji pesniški prostor, bo morala te tehtne izpovedi bogate zbirke vključiti v svoje širše žarišče. Med (zlasti) italijansko avantgardo priznan slikar pomeni avtor teh pesmi v italijanskem prostoru eno cenjenih in uveljavljenih imen. Moč besed, ki zapojejo po slovensko, pa govori o tem, da **DOMOVINA JE. Da je ostala v duši.** Ostala v miselnem, čustvenem, poetičnem svetu; neskončno svobodna, a ujeta v ječi prvotno govorečega telesa. *Anima' libera'* ? V zibelki maternega jezika čaka na potomce, hčere in sinove, ki bodo še govorili in dobro pisali – po slovensko.